

**МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ
ДО НАВЧАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ СТАРШОКЛАСНИКІВ**

УДК 378.01

Тетяна Кондратенко, головний спеціаліст Департаменту освіти виконавчого комітету
Кременчуцької міської ради, Полтавської області,
здобувач Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка

**МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ТЕХНОЛОГІЙ ДО НАВЧАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРЕДМЕТІВ СТАРШОКЛАСНИКІВ**

У статті розглянуті особливості освітнього процесу у формуванні готовності майбутніх учителів технологій до навчання економічних предметів старшокласників, що є обґрунтуванням наведених методичних порад. Рекомендовані до провадження зміни науково-методичного забезпечення освітнього процесу вищого педагогічного навчального закладу з підготовки учителів технологій до навчання економіки старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів. Наведений алгоритм організації та проведення викладачем вищого педагогічного навчального закладу інтерактивного навчання студентів економіки, що включає три ключових моменти будови заняття: вступ, основна частина, висновок.

Ключові слова: науково-методичне забезпечення, збільшення академічних годин.

Рис. 1. Літ. 5.

Татьяна Кондратенко, главный специалист Департамента образования исполнительного комитета
Кременчугского городского совета, Полтавской области, соискатель
Глуховского национального педагогического университета имени Александра Довженко

**МЕТОДИЧЕСКИЕ СОВЕТЫ К ФОРМИРОВАНИЮ ГОТОВНОСТИ БУДУЩИХ
УЧИТЕЛЕЙ ТЕХНОЛОГИЙ К ОБУЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКИМ ПРЕДМЕТАМ
СТАРШЕКЛАСНИКОВ**

В статье рассмотрены особенности образовательного процесса в формировании готовности будущих учителей технологий к обучению экономических предметам старшеклассников, что является обоснованием приведенных методических советов. Рекомендованы к внедрению изменения научно-методического обеспечения образовательного процесса высшего педагогического учебного заведения по подготовке будущих учителей технологий к обучению экономики старшеклассников общеобразовательных учебных заведений. Приведен алгоритм организации и проведения преподавателем высшего педагогического учебного заведения интерактивного обучения студентов экономике, включающий три ключевых момента построения занятия: вступление, основная часть, вывод.

Ключевые слова: научно-методическое обеспечение, увеличение академических часов.

Tetyana Kondratenko, Main Specialist of the Education Executive Committee Department
Kremenchuk Council of Poltava region, Applicant
Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University

**THE METHODOLOGICAL ADVICE CONCERNING THE FORMATION OF
READINESS OF FUTURE TEACHERS OF TECHNOLOGIES TO THE TEACHING
THE ECONOMICS DISCIPLINES OF HIGH SCHOOL STUDENTS**

The article deals with the peculiarities of the educational process of formation the readiness of future teachers of technologies to the teaching economics disciplines of high school students as the justification of methodological advice. The author recommends to implement the changes of the scientific-methodical support of educational process of higher pedagogical educational institutions concerning the training of future teachers of technologies to teaching economics disciplines of high school students. The article provides the algorithm of organization and conducting the interactive studying of economics by the teacher of higher pedagogical educational institutions, that includes three key points of the structure of the lesson: an introduction, the main part, a conclusion.

Keywords: the scientific and methodological support, the increase of academic hours.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Реалізація удосконаленого навчально-виховного комплексу з економіки з урахуванням міждисциплінарних зв'язків є

першоосновою формування готовності майбутніх учителів технологій до навчання економічних предметів старшокласників вищого педагогічного навчального закладу. Саме опрацьовані та рекомендовані до провадження методичні поради можуть бути підґрунтям на шляху як

удосконалення та оновлення діючого навчального-виховного комплексу кафедри, так і помічником викладача в організації занять зі студентами, здійсненні форм контролю за їх набутими знаннями.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Освітній процес є інтелектуальною, творчою діяльністю у сфері вищої освіти і науки, що провадиться у вищому педагогічному навчальному закладі через систему науково-методичних і педагогічних заходів, спрямованою на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості [2]. Національною рамкою кваліфікацій затверджений системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів, що забезпечує гармонізацію норм законодавства у сфері освіти та соціально-трудова відносин; налагодження ефективної взаємодії сфери освітніх послуг та ринку праці [1; 4].

Підтвердженням сформованості готовності майбутніх учителів технологій до навчання економічних предметів старшокласників є автономність та відповідальність випускників вищого педагогічного навчального закладу, тобто здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі й проблеми та відповідати за результати своєї діяльності [4]. Одним з визначальних аспектів формування готовності майбутніх учителів технологій до навчання економічних предметів старшокласників є набуття ними компетентності, тобто здатності особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інших особистих якостей [4]. Конкурентоспроможність учителя технологій в сучасних умовах, на нашу думку, забезпечує якісний рівень організації освітнього процесу у вищому педагогічному навчальному закладі. Отже, готовність учителя технологій до викладання навчальних предметів “Трудове навчання”, “Технології” та предметів економічного курсу є ознакою інтегральної компетентності випускника вищого педагогічного навчального закладу освітньо-кваліфікаційних рівнів молодший бакалавр, бакалавр, магістр [3]. Здобувачі вищої педагогічної освіти навчаються відповідно до Державного стандарту вищої освіти, серед складових якого є освітньо-кваліфікаційна характеристика, освітньо-професійна програма, навчальні плани тощо.

Освітньо-кваліфікаційна характеристика

випускника вищого педагогічного навчального закладу, з урахуванням соціального замовлення на підготовку фахівця, узагальнює зміст освіти, тобто відображає цілі освітньої та професійної підготовки, визначає місце фахівця в структурі господарства і вимоги до його компетентності, інших соціально важливих якостей. Водночас, освітньо-кваліфікаційна характеристика встановлює вимоги до освітнього рівня і галузеві кваліфікаційні вимоги до соціально-виробничої діяльності, а саме: професійне призначення випускників – майбутніх учителів технологій; систему виробничих функцій, типових завдань їх діяльності та необхідних умінь; вимоги до атестації освітньої та професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів [5].

Освітньо-професійна програма визначає нормативну частину змісту навчання, встановлює вимоги до змісту, обсягу та рівня освітньої й професійної підготовки фахівця відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня учителя технологій. Державним стандартом вищої освіти до освітньо-професійної програми встановлена належність до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки таких економічних навчальних дисциплін: для молодших спеціалістів – “Політологія”; для бакалаврів – “Політологія”, “Основи економічних теорій” [5].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується дана стаття. З оперттям на діючі нормативи вищої освіти, з проведенням систематизації вимог до формування кваліфікаційних рівнів майбутніх учителів, дослідимо, обґрунтуємо та запропонуємо методичні поради вищому педагогічному навчальному закладу у формуванні готовності майбутніх учителів технологій до навчання економічних предметів старшокласників.

Формування цілей статті (постановка завдання). Систематизація особливостей освітнього процесу у формуванні готовності майбутніх учителів технологій до навчання економічних предметів старшокласників, обґрунтування методичних порад та їх врахування в ході створення навчально-методичного комплексу з економічних предметів для студентів вищого педагогічного навчального закладу.

Для досягнення поставленої в статті мети застосовувався теоретичний метод шляхом проведення аналізу та узагальнення нормативно-правової бази, спрямованого на з'ясування стану розробленості проблеми; порівняння з метою уточнення понятійно-категоріального апарату дослідження; метод моделювання та

прогнозування умов професійної підготовки майбутніх учителів технологій з метою забезпечення формування їх готовності до навчання економічних предметів старшокласників.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Науково-методичне забезпечення освітнього процесу вищого педагогічного навчального закладу з підготовки учителів технологій ґрунтується на державних стандартах вищої освіти, відповідно до якого розробляються навчальні плани. Державні стандарти вищої освіти, в свою чергу, забезпечують: формування змісту освіти, який дає змогу випускнику вищого педагогічного навчального закладу виконувати професійні завдання згідно встановлених кваліфікаційних вимог. Для формування готовності майбутніх учителів технологій до навчання економіки старшокласників вищим педагогічним навчальним закладом необхідно внести зміни до діючого навчально-методичного комплексу.

Зокрема, внести зміни до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра (в частині розподілу загального навчального часу за циклами підготовки, переліку та обсягу нормативних дисциплін), затвердженої Міністерством освіти і науки України. Передбачити, за рахунок збільшення академічних годин, викладання навчальних дисциплін циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки, а саме:

- “Політологія”: навантаження – 108 годин, національних кредитів – 2, кредитів ECTS – 3, вид контролю (підсумковий) – залік;

- “Основи економічних теорій”: навантаження – 144 годин, національних кредитів – 2,67, кредитів ECTS – 4, вид контролю (підсумковий) – екзамен.

Крім того, передбачити збільшення кількості академічних годин з навчальної дисципліни “Економіка і організація виробництва” циклу професійної та практичної підготовки з 72 годин до 144 годин. При цьому число національних кредитів буде дорівнювати 2,67, кредитів ECTS – 4, вид контролю (підсумковий) замість заліку стане екзамен. Пропонуємо з цього навчального предмету підготовку та здачу студентами курсової роботи з розрахунком собівартості готового виробу, аналізу та визначення підсумків провадження проекту, маркетингової діяльності.

Вищевказане удосконалення переліку економічних навчальних дисциплін, що викладаються здобувачам вищої педагогічної освіти кваліфікаційного рівня “Бакалавр” за напрямом підготовки 6.010103 Технологічна освіта, пропонуємо внести за рахунок ущільнення

циклу математичної, природничо-наукової підготовки й циклу професійної та практичної підготовки. В той же час, зміни до освітнього процесу повинні запроваджуватися з урахуванням діючих міжпредметних зв’язків, посилюючи здобуті студентами знання з економіки.

Відповідно пропонуємо внести зміни до робочої програми (за денною та заочною формами навчання). Робочою програмою, з метою формування ціннісного ставлення майбутніх учителів до накопичення досвіду з економіки під час викладання у вищому педагогічному навчальному закладі, обґрунтування провідних напрямків засвоєння знань та практичних навичок випускників, буде затверджене тематичне планування з визначенням тем лекцій та семінарських занять, тем для самостійного опрацювання студентами (з посиланням на літературу та рекомендовані засоби наочності), видів контролю за кожним модулем програми. Для змістовного розуміння запропонованих до викладання дисциплін за кожною темою, що вивчається в рамках модуля, пропонуємо опрацювати та затвердити спектр тем семінарських занять в розрізі тематики практичних занять, питань, методів й засобів.

Обґрунтованими педагогічними умовами формування готовності майбутніх учителів технологій до забезпечення економічної освіти старшокласників та ефективним в провадженні в освітній процес економічних дисциплін інтерактивного навчання. Адже перерозподіл активності від викладача до студента під час таких занять забезпечить співнавчання, рівноправну взаємодію викладача та студента. Алгоритм реалізації методів інтерактивного навчання економіки можна представити схематично (рис. 1).

Рис. 1. Алгоритм реалізації методів інтерактивного навчання економіки студентів вищого педагогічного навчального закладу

Згідно з рис. 1, алгоритм проведення інтерактивного навчання студентів економіки передбачає три ключових моменту будови заняття: вступ, основна частина, висновок. У вступній частині заняття викладач подає студентам інформацію щодо цілей заняття, основних правил та законів, інших основних тез. В основну частину заняття рекомендуємо включати не більше двох завдань. Причому перше завдання повинно підготувати аудиторію та налаштувати студентів на основну частину заняття – вирішення другого завдання. Вирішення другого завдання повинно вирішувати цілі, поставлені викладачем у вступній частині заняття. Висновок рекомендуємо проводити у формі рефлексії, щоб кожен студент зміг усвідомити власне набуття нових знань, умінь та навичок. Отже, організація інтерактивного навчання посилить комунікативний зв'язок між викладачем та студентом, надаючи можливість майбутньому педагогу розвивати власні природні здібності та набуття практичного досвіду, умінь та навичок з економічних, маркетингових та фінансових питань, обізнаності з менеджменту тощо.

Для правильного формування студентами вищого педагогічного навчального закладу вхідної інформації під час освітнього процесу пропонуємо розробити та затвердити: макет конспекту лекцій, інструктивно-методичні матеріали до семінарських (практичних) занять, перелік завдань або інструктивно-методичні матеріали до самостійної роботи, індивідуальні навчально-дослідні завдання. З метою налагодження процесу комунікацій, засвоєння знань, якісної підготовки студентами радимо розміщувати запропоновані вище до провадження документи на офіційному сайті вищого педагогічного навчального закладу.

Для проведення контролю знань студентів під час освітнього процесу пропонуємо розробити та затвердити такі форми контролю (за видами):

1. Завдання для періодичного (модульного) контролю;
2. Екзаменаційні матеріали (білети, тести);
3. Пакет комплексних контрольних робіт з критеріями оцінювання, рецензією та зразком еталонної відповіді;
4. Пакет ректорських контрольних робіт.

Оскільки з навчальної дисципліни “Економіка і організація виробництва” циклу професійної та практичної підготовки нами запропонована задача курсових робіт, необхідно затвердити їх тематику. Затверджену тематику курсових робіт, вимоги до їх структури та оформлення пропонуємо доводити до відома студентів шляхом розміщення на сайті вищого педагогічного навчального закладу.

Суттєвим для забезпечення практичного

застосування набутих знань студентом вищого педагогічного навчального закладу є перегляд змісту навчальної практики. Пропонуємо переглянути існуючі вимоги, їх оптимізувати й включити до програми навчальної практики студентів практичного вивчення питань з навчальної дисципліни “Економіка і організація виробництва”.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. В статті запропоновано удосконалення діючого навчально-виховного комплексу в межах Державного стандарту вищої освіти, з урахуванням особливостей економіки та міждисциплінарних зв'язків, на шляху формування готовності майбутніх учителів технологій до навчання економіки старшокласників. Комплексна реалізація модернізації змісту вищої педагогічної освіти в аспекті готовності до навчання економічних предметів старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів супроводжується відповідними методичними розробками. Надані методичні поради викладачу вищого педагогічного навчального закладу є підґрунтям налагоджених та ефективних комунікацій між викладачем та студентами на шляху набуття останніми готовності до навчання економічних предметів старшокласників загальноосвітнього навчального закладу. Методичні поради до формування готовності майбутніх учителів технологій до навчання економічних предметів старшокласників є підґрунтям експериментальної перевірки ефективності педагогічних умов та моделі формування готовності майбутніх учителів технологій до забезпечення економічної освіти старшокласників.

Література

1. Закон України “Про освіту” [Електронний ресурс] // *Голос України*. – 1991. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12>.
2. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс] // *Голос України*. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page4>.
3. *Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти* [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/metodichni-rekomendacziyi.html>.
4. *Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Національної рамки кваліфікацій”* [Електронний ресурс] // *Офіційний вісник України*. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/card/1341-2011-n>.

ФОРТЕПІАННА ТВОРЧИСТЬ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ У ПРАКТИЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

5. Постанова Кабінету Міністрів України “Про розроблення державних стандартів вищої освіти” [Електронний ресурс] // Офіційний вісник України. – 1998. – Режим доступу до ресурсу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/1247-98-n>.

References

1. Zakon Ukrainy “Pro osvitu”. [Law of Ukraine about education]. (1991). Holos Ukrainy – Voice of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1060-12> (2016, December 26) [in Ukrainian].

2. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu”. [Law of Ukraine on higher education]. (2014), retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page4> (2016, December 26) [in Ukrainian].

3. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy “Metodychni rekomendatsii shchodo rozroblennia standartiv vyshchoi osvity”. [Ministry of Education and Science of Ukraine

“Methodical guidelines of regarding elaboration of the standards on higher education”]. (2016), retrieved from: <http://mon.gov.ua/activity/education/reforma-osviti/naukovo-metodichna-rada-ministerstva/metodychni-rekomendacziyi.html> (2016, December 26) [in Ukrainian].

4. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii”. [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On approval of National Qualifications Framework”]. (2012), retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/card/1341-2011-n> (2016, December 26) [in Ukrainian].

5. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy “Pro rozroblennia derzhavnykh standartiv vyshchoi osvity”, [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On development of State standards for higher education”]. (1998), retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/card/1247-98-n> (2016, December 26) [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.02.2017

УДК 78.071.1(477.8):37.011.3 – 051:78]

Наталія Ек, старший викладач кафедри музикознавства та фортепіано
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

ФОРТЕПІАННА ТВОРЧИСТЬ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ У ПРАКТИЦІ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Стаття розкриває особливості фортепіанного педагогічного доробку відомих українських композиторів Василя Барвінського, Станіслава Людкевича й Ігоря Соневицького, а також проблеми їхнього творчого використання в процесі музичного виховання молоді. У статті подається характеристика основних сучасних видань фортепіанних творів цих композиторів.

Ключові слова: В. Барвінський, С. Людкевич, І. Соневицький, фортепіанна музика, цикл, мініатюра, образність, педагогічний репертуар.

Лит. 6.

Наталія Ек, старший преподаватель кафедры музыковедения и фортепиано
Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко

ФОРТЕПИАННОЕ ТВОРЧЕСТВО ЗАПАДНО-УКРАИНСКИХ КОМПОЗИТОРОВ В ПРАКТИКЕ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ МУЗЫКАЛЬНОГО ИСКУССТВА

В статье раскрыты особенности фортепианного педагогического наследия известных украинских композиторов В. Барвинского, С. Людкевича, И. Соневицкого, а также проблемы их творческого использования в процессе музыкального воспитания молодежи. Описаны основные современные издания фортепианных произведений этих композиторов.

Ключевые слова: В. Барвинский, С. Людкевич, И. Соневицкий, фортепианная музыка, цикл, миниатюра, образность, педагогический репертуар.

Nataliya Ek, Senior Lecturer of the Musicology and Piano Department
Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University

PIANO CREATIVITY BY UKRAINIAN COMPOSERS IN THE PRACTICE OF THE TEACHER OF MUSIC ART

The article shows the peculiarities of piano pedagogical creations of the famous Ukrainian composers such as Vasyl Barvynskiy, Stanislav Lyudkevych, Ihor Sonevitskiy as well as the problems of their creative using in the process of education of youth. The article shows the description of the basic modern editions of piano works of these composers.

Keywords: Vasyl Barvynskiy, Stanislav Lyudkevych, Ihor Sonevitskiy, the piano music, a cycle, a miniature, the picturesqueness, the pedagogical repertoire.

Постановка проблеми та аналіз
основних досліджень та
публікацій. Питання відродження

духовності особливо гостро постало в умовах
розбудови української держави, а основним
завданням є оновлення змісту освіти –